॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

विष्णोः क्रमौंऽस्यभिमातिहा गांयुत्रं छन्द आ रोह पृथिवीमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमौंऽस्यभिशस्तिहा त्रैष्टुंभं छन्द आ रोहान्तरिंक्षमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमौंऽ स्यरातीयतो हुन्ता जागंतुं छन्द आ रोह दिवमनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः (१)

क्रमोंऽसि शत्रूयतो ह्न्तानुष्टुभुं छन्द् आ रोह् दिशोऽनु वि क्रंमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मः। अक्रंन्ददिग्नः स्त्नयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः समुञ्जत्र। सुद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। अग्नेंऽभ्यावर्तित्रभि न आ वंर्तस्वायुषा वर्चसा सन्या मेधयां प्रजया धनेन। अग्नें (२)

अङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं त उपावृतः। तासाम्पोषंस्य पोषेण पुनर्नो नृष्टमा कृषि पुनर्नो र्यिमा कृषि। पुनर्रूजी नि वर्तस्व पुनरग्न इषायुंषा। पुनर्नः पाहि विश्वतः। सह र्य्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वंस्व धारया। विश्वपिस्नया विश्वतस्परि। उद्ग्तमं वरुण पाशंमस्मदवांधमम् (३)

वि मध्यम इश्रंथाय। अथां वयमांदित्य व्रते तवानांगसो

शिवो भूत्वा मह्यमुग्नेऽथो सीद शिवस्त्वम्। शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वं योनिमिहासंदः। हुर्सः श्रुंचिषद्वसुंरन्तिरक्षसद्धोतां वेदिषदितिथिदुरोणसत्। नृषद्वंरसदंत्सद्धोमसद्जा गोजा ऋत्जा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥ (५)

अदितये स्याम। आ त्वांहार्षम्-तरंभूर्ध्रवस्तिष्ठाविंचाचिलः।

विशंस्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वस्मित्राष्ट्रमधि श्रय। अग्ने बृहत्रुषसांमूर्ध्वो अंस्थान्निर्जिग्मवान्तमंसो ज्योतिषागांत्। अग्निर्भानुना रुशंता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः। सीद त्वं मातुरस्याः (४)

उपस्थे विश्वान्यग्ने वयुनांनि विद्वान्। मैनांमर्चिषा मा

तपंसाभि शूंशुचोऽन्तरंस्या श्रृंकज्योतिर्वि भाहि। अन्तरंग्ने रुचा त्वमुखायै सदंने स्वे। तस्यास्त्व हरंसा तपञ्जातंवेदः शिवो भव।

दिवस्पिरं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मिद्धितीयं पिरं जातवेदाः।
तृतीयंम्पस् नृमणा अर्जस्विमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। विद्या ते
अग्ने त्रेधा त्र्याणि विद्या ते सद्य विभृतं पुरुत्रा। विद्या ते नामं
पर्मं गृहा यद्विद्या तम्थसं यतं आज्गन्थं। स्मुद्रे त्वां नृमणां
अपस्वंन्तर्नृचक्षां ईधे दिवो अंग्न ऊधन्नं। तृतीये त्वा (६)

रजंसि तस्थिवा संमृतस्य योनौं महिषा अंहिन्वन्न्। अर्न्नन्दद्ग्निः स्तृनयंन्निव द्यौः क्षामा रेरिंहद्वीरुधंः समुञ्जन्न्। सुद्यो जंजानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। उशिक्पांवको अंरतिः सुंमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो निधायि। इयंर्ति धूममंरुषम्भरिभृदुच्छुकेणं शोचिषा द्यामिनक्षत्। विश्वंस्य केतुर्भुवंनस्य गर्भु आ (७)

यद्ग्रिमयंजन्तु पर्श्व। श्रीणामुंदारो धुरुणो रयीणां मंनीषाणां

रोदंसी अपृणाञ्जायंमानः। वीडुं चिदद्रिंमभिनत्परायञ्जना

प्रापंणः सोमंगोपाः। वसौः सूनुः सहंसो अपसु राजा वि भात्यग्रं उषसांमिधानः। यस्ते अद्य कृणवंद्धद्रशोचेऽपूपं देव घृतवंन्तमग्ने। प्र तं नंय प्रत्रां वस्यो अच्छाभि द्युम्नं देवभक्तं यविष्ठ। आ (८) तम्भंज सौश्रवसेष्वंग्न उक्थउंक्थ आ भंज शस्यमांने। पियः सर्ये पियो अया भंगत्यश्रातेनं भिनददश्वतिते। त्यामंग्रे

प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भेवात्युज्ञातेनं भिनद्दुज्ञिनित्वैः। त्वामंग्ने यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दिधरे वार्याणि। त्वयां सह द्रविणिमुच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वंव्रः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः। अग्निरमृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयथ्सुरेताः॥ (९)

्रुतीयें त्वा गर्भ आ यंविष्ठा यच्न्तारि च॥————[२] अन्नप्तेऽन्नंस्य नो देह्यनमी्वस्यं शुष्मिणीः। प्रप्नंदातारं तारिष्

ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुंष्पदे। उदं त्वा विश्वं देवा अग्ने भरंन्तु चित्तिंभिः। स नो भव शिवतंमः सुप्रतींको विभावंसुः। प्रेदंग्ने ज्योतिंष्मान् याहि शिवेभिर्चिभिस्त्वम्। बृहद्भिर्भानुभिर्भासन्मा हि र्सीस्तुनुवा प्रजाः। समिधाग्निं दुंवस्यत घृतैर्बोधयुतातिथिम्। आ (१०)

अस्मिन् ह्व्या जुंहोतन। प्रप्रायम्ग्निर्भरतस्यं शृण्वे वि यथ्सूर्यो न रोचंते बृहद्भाः। अभि यः पूरुं पृतंनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो अतिथिः शिवो नंः। आपो देवीः प्रति गृह्णीत् भस्मैतथ्स्योने कृणुध्व स् सुर्भावं लोके। तस्मै नमन्तां जनयः सुप्रतीम्रातिवं पुत्रम्बिभृता स्वेनम्। अपस्वंग्ने सिष्टवं (११)

सौषंधीरन् रुध्यसे। गर्भे सञ्जायसे पुनः। गर्भो अस्योषंधीनां गर्भो वनस्पतीनाम्। गर्भो विश्वस्य भूतस्याग्ने गर्भो अपामंसि। प्रसद्य भर्मना योनिमपश्चं पृथिवीमंग्ने। स्र्सृज्यं मातृभिस्त्वं ज्योतिष्मान्पुन्रासंदः। पुनंग्रसद्य सदंनम्पश्चं पृथिवीमंग्ने। शेषें मातुर्यथोपस्थेऽन्तरस्याः शिवतंमः। पुनंरूर्जा (१२)

नि वंर्तस्व पुनंरग्न इषायुंषा। पुनंनः पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वंर्तस्वाग्ने पिन्वंस्व धारंया। विश्वपिन्नंया विश्वतस्पिरं। पुनंस्त्वादित्या रुद्रा वसंवः सिनंन्थतां पुनंब्र्ह्माणों वसुनीथ युज्ञैः। घृतेन त्वं तनुवों वर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः। बोधां नो अस्य वचंसो यविष्ठ मश्हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः। पीयंति त्वो अनुं त्वो गृणाति वन्दारुंस्ते तनुवं वन्दे अग्ने। स बोधि सूरिर्म्घवां वसुदावा वसुंपतिः। युयोध्यंस्मद्वेषाश्री॥ (१३) अपेत वीत वि चे सर्पतातो येऽत्र स्थ पुंराणा ये च नूर्तनाः। र्हादिदं यमोऽवसार्नं पृथिव्या अक्रिक्तमं पितरों लोकमस्मै।

अदांदिदं यमोऽवसानं पृथिव्या अऋतिमं पितरो लोकमंस्मै। अग्नेर्भस्मांस्यग्नेः पुरीषमसि संज्ञानंमसि कामधरणम्मियं ते कामधरणं भूयात्। सं या वंः प्रियास्तुनुवः सिम्प्रिया हृंदयानि वः। आत्मा वो अस्तु (१४)

सिम्प्रियाः सिम्प्रियास्तुनुवो ममं। अय र सो अग्निर्यस्मिन्थ्सोम्मिन्त्र स्तां द्धे जठरे वावशानः। सहस्रियं वाज्ञमत्यं न सिप्ति र सस्वान्थ्यन्थ्यसे जातवेदः। अग्ने दिवो अर्णमच्छां जिगास्यच्छां देवार ऊंचिषे धिष्णिया ये। याः प्रस्तांद्रोचने सूर्यस्य याश्चावस्तांदुप्तिष्ठंन्त आपः। अग्ने यत्ते दिवि वर्चः पृथिव्यां यदोषधीषु (१५)

अपस् वां यजत्र। येनान्तरिक्षमुर्वात्ततन्थं त्वेषः स भानुरंण्वो नृचक्षाः। पुरीष्यांसो अग्नयः प्रावणिभिः स्जोषंसः। जुषन्ता ह्व्यमाहृतमनमीवा इषो मृहीः। इडांमग्ने पुरुद १ स स् सिनं गोः शंश्वत्तम हवंमानाय साध। स्यान्नः सुनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमृतिर्मृत्वस्मे। अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातो अरोंचथाः। तं जानन्न (१६)

अ्ग्रु आ रोहार्था नो वर्धया र्यिम्। चिदंसि तया

सींद लोकं पृण छिद्रं पृणाथों सीद शिवा त्वम्। इन्द्राग्नी त्वा बृह्स्पतिंर्स्मिन् योनांवसीषदत्र्। ता अस्य सूदंदोहसः सोमई श्रीणन्ति पृष्ठ्ययः। जन्मं देवानां विशिश्चिष्वा रोचने दिवः॥ (१७)
अस्लोपंधीपु जानन्नृष्टाचंत्वारि श्राच॥————[४]

देवतंयाङ्गिरुस्वद्भुवा सींद परिचिदंसि तयां देवतंयाऽ ङ्गिरुस्वद्भुवा

सिनंत्र सं केल्पेथार सिम्प्रियो रोचिष्णू सुमन्स्यमानौ। इष्मूर्जम्भि सुंवसानौ सं वाम्मनार्रसि सं व्रता समुं चित्तान्याकरम्। अग्ने पुरीष्याधिपा भवा त्वं नेः। इष्मूर्जुं

यजंमानाय धेहि। पुरीष्यंस्त्वमंग्ने रियमान्पुंष्टिमा असि। शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिंमि्हासंदः। भवंतं नः समनसौ समोकसौ (१८)

अरेपसौं। मा युज्ञ हि सिष्टुं मा युज्ञ पंतिं जातवेदसौ शिवौ भंवतम् च नंः। मातेवं पुत्रं पृथिवी पुरीष्यंमग्नि स्व योनांवभारुखा। तां विश्वैर्देवेर्ऋतुभिः संविदानः प्रजापंतिर्विश्वकंमा वि मृश्चतु। यदस्य पारे रजसः शुक्रं ज्योतिरजांयत। तन्नः पर्षदित द्विषोऽग्ने वैश्वानर् स्वाहां। नमः सु तें निर्ऋते विश्वरूपे (१९)

अयस्मयं वि चृंता बन्धमृतम्। यमेन त्वं यम्यां संविदानोत्तमं नाकमिधं रोहयेमम्। यत्ते देवी निर्ऋतिरा बबन्ध दामं ग्रीवास्वंविचर्त्यम्। इदं ते तिद्व ष्याम्यायुंषो न मध्यादथां जीवः पितुमिद्धि प्रमुंक्तः। यस्यांस्ते अस्याः ऋूर आसञ्जूहोम्येषाम्बन्धानांमवसर्जनाय। भूमिरितिं त्वा जनां विदुर्निर्ऋतिः (२०)

इतिं त्वाहं परिं वेद विश्वतः। असुंन्वन्तमयंजमानमिच्छ

स्तेनस्येत्यां तस्केर्स्यान्वेषि। अन्यम्स्मिदिच्छु सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु। देवीमृहं निर्ऋतिं वन्दंमानः पितेवं पुत्रं दंसये वचोभिः। विश्वस्य या जायमानस्य वेद शिरंशिरः प्रति सूरी वि चष्टे। निवेशनः संगमनो वसूनां विश्वां रूपाभि चष्टे (२१) शचीभिः। देव इंव सिवृता स्त्यधूर्मेन्द्रो न तंस्थौ सम्रे पंथीनाम्। सं वर्त्रा दंधातन् निराहावान्कृणोतन। सिञ्चामहा

अवटमुद्रिणं वयं विश्वाहादंस्त्मिक्षंतम्। निष्कृंताहावमवटर सुंवर्त्रर सुंषेचनम्। उद्गिणर्र सिश्चे अक्षिंतम्। सीरां युञ्जन्ति क्वयो युगा वि तंन्वते पृथंक्। धीरां देवेषुं सुम्नया। युनक्त सीरा वि युगा तंनोत कृते योनौं वपतेह (२२) बीजम्ं। गिरा चं श्रृष्टिः समर्ग असंन्नो नेदीय इथ्सृण्यां

प्कमायंत्। लाङ्गंलम्पवीरवं सुशेवं सुमृतिथ्संरु। उदित्कृंषित् गामिवं प्रफर्व्यं च पीवंरीम्। प्रस्थावंद्रथ्वाहंनम्। शुनं नः फाला वि तुंदन्तु भूमि शुनं कीनाशां अभि यन्तु वाहान्। शुनम्पर्जन्यो मधुना पर्योभिः शुनांसीरा शुनम्स्मासुं धत्तम्। कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय वर्रुणाय च। इन्द्रांयाग्रये पूष्ण ओषंधीभ्यः प्रजाभ्यः। घृतेन सीता मधुना समंक्ता विश्वैदिवैरनुंमता मुरुद्धिः। ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वमानास्मान्थ्सीते पर्यसाभ्यावंवृथ्स्व॥ (२३)

समोंकसौ विश्वरूपे विदुर्निर्ऋतिर्भि चंष्ट इह मित्राय द्वाविर्शतिश्च॥————[५]

या जाता ओषंधयो देवेभ्यंस्त्रियुगं पुरा। मन्दांमि बुश्रूणांमहरू शृतं धामांनि सप्त चं। शृतं वो अम्ब धामांनि सहस्रंमृत वो रुहं। अथां शतऋत्वो यूयिम्मं में अगृदं कृत। पुष्पांवतीः प्रसूवंतीः फुलिनीरफुला उत। अश्वां इव सुजित्वंरीर्वीरुधंः पारियुष्णवं। ओषंधीरितिं मातरस्तद्वों देवीरुपं ब्रुवे। रपार्श्स विघ्नतीरित् रपं: (२४)

चातयंमानाः। अश्वत्थे वो निषदंनम्पूर्णे वो वस्तिः कृता। गोभाज इत्किलांसथ यथ्सनवंथ पूरुंषम्। यद्दहं वाजयंत्रिमा ओषंधीर्हस्तं आद्धे। आत्मा यक्ष्मंस्य नश्यित पुरा जींवगृभों यथा। यदोषंधयः संगच्छंन्ते राजांनः सिमंताविव। विप्रः स उंच्यते भिषग्रंक्षोहामीवचातंनः। निष्कृंतिर्नामं वो माताथां यूयः स्थ सङ्कृंतीः। स्राः पंतित्रिणीः (२५)

स्थन् यदामयंति निष्कृंत। अन्या वो अन्यामंवत्वन्यान्यस्या उपांवत। ताः सर्वा ओषंधयः संविदाना इदं मे प्रावंता वर्चः। उच्छुष्मा ओषंधीनां गावों गोष्ठादिवेरते। धनर् सिन्ष्यन्तीनामात्मानं तवं पूरुष। अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेन इंव ब्रजमंत्रमुः। ओषंधयः प्राचुंच्यवुर्यत् किं चं तनुवार् रपंः। याः (२६)

त् आतस्थुरात्मानं या आंविविशः पर्रःपरुः। तास्ते यक्ष्मं वि बांधन्तामुग्रो मध्यम्शीरिव। साकं यक्ष्म् प्र पंत श्येनेनं किकिदीविनां। साकं वातंस्य प्राज्यां साकं नंश्य निहाकंया। अश्वावती सोमवतीमूर्जयंन्तीमुदीजसम्। आ विध्यि सर्वा ओषंधीर्स्मा अंरिष्टतांतये। याः फुलिनीयां अंफुला अंपुष्पा याश्चं पुष्पिणीः। बृहुस्पतिंप्रसूतास्ता नों मुश्चन्त्व १ हंसः। याः (२७)

ओषंधयः सोमंराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमन्। तासां त्वमंस्युत्तमा प्र णीं जीवातंवे सुव। अवपतंन्तीरवदन्दिव ओषंधयः परि। यं जीवमुश्जवांमहै न स रिष्याति पूर्ण्यः। याश्चेदमुंपशृण्वन्ति याश्चं दूरं परागताः। इह संगत्य ताः सर्वा अस्मै सं दंत्त भेषजम्। मा वो रिषत्खनिता यस्मै चाहं खनांमि वः। द्विपचतुंष्पदस्माक्ष्यं सर्वमुस्त्वनांतुरम्। ओषंधयः सं वंदन्ते सोमेन सह राज्ञां। यस्मै करोति ब्राह्मणस्त र राजन्यारयामसि॥ (२८)

रपंः पतुत्रिणीयां अश्हंसो याः खर्नामि बोऽष्टादंश च॥———[६]

मा नो हि॰सीज्ञनिता यः पृथिव्या यो वा दिव॰ सृत्यधेर्मा ज्ञानं। यश्चापश्चन्द्रा बृह्तीर्ज्जान् कस्मै देवायं ह्विषां विधेम। अभ्यावंतस्व पृथिवि यज्ञेन् पर्यसा सह। वृपां ते अग्निरिष्वितो-ऽवं सर्पत्। अग्ने यत्ते शुक्रं यचन्द्रं यत्पूतं यद्यज्ञियम्। तद्देवेभ्यो भरामसि। इषमूर्जमहमित आ (२९)

द्द ऋतस्य धाम्नी अमृतंस्य योनैंः। आ नो गोषुं विश्वत्वौषंधीषु जहांमि सेदिमनिराममीवाम्। अग्ने तव श्रवो वयो महिं भ्राजन्त्यर्चयो विभावसो। बृहंद्भानो शर्वसा वाजंमुक्थ्यं दर्धासि दाशुषं कवे। इर्ज्यन्नंग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य। स दंर्शतस्य वर्षुषो वि राजिस पृणिक्षं सान्सि॰ रियम्। ऊर्जो नपाञ्चातंवेदः सुश्कितिभूर्मन्दंस्व (३०)

धीतिभिर्हितः। त्वे इषः सं दंधुर्भूरिरेतसश्चित्रोतंयो वामजाताः। पावकवंचाः शुक्रवंचा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुना। पुत्रः पितरां विचर्त्रुपांवस्युभे पृणक्षि रोदंसी। ऋतावांनं महिषं विश्वचंर्षणिमृग्निः सुम्नायं दिधरे पुरो जनाः। श्रुत्कंणं स्प्रथंस्तं त्वा गिरा दैव्यम्मानुषा युगा। निष्कृतारंमध्वरस्य प्रचेतस् क्षयंन्त्रः राधंसे महे। रातिम्भृगूंणामृशिजं कृविकृतं पृणिक्षं सान्सिम् (३१)

र्यिम्। चितः स्थ परिचितं ऊर्ध्वचितः श्रयध्वं तयां देवतंयाङ्गिर्स्वद् ध्रुवाः सींदत। आ प्यांयस्व समेतु ते विश्वतः सोम् वृष्णियम्। भवा वाजंस्य सङ्ग्थे। सं ते पयार्श्से सम् यन्तु वाजाः सं वृष्णियान्यभिमातिषाहः। आप्यायमानो अमृतांय सोम दिवि श्रवार्श्स्युत्तमानिं धिष्व॥ (३२)

आ मन्दंस्व सानृसिमेकाृन्नचंत्वारि्रश्चं॥=

७

अभ्यंस्थाद्विश्वाः पृतंना अरांतीस्तद्ग्निरांह् तद् सोमं आह। बृह्स्पतिः सिवता तन्मं आह पुषा मांधाथ्सुकृतस्यं लोके। यदक्रंन्दः प्रथमं जायंमान उद्यन्थ्संमुद्रादुत वा पुरीषात्। श्येनस्यं पृक्षा हंरिणस्यं बाहू उपस्तुतं जिनम् तत्ते अर्वत्र्। अपां पृष्ठमंसि योनिर्ग्नेः संमुद्रम्भितः पिन्वंमानम्। वर्धमानं मृहः (३३)

आ च पुष्कंरं दिवो मात्रंया वृरिणा प्रंथस्व। ब्रह्मं जज्ञानं प्रंथमं पुरस्ताद्वि सीमृतः सुरुची वेन आवः। स बुप्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवः। हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रं भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। स दांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवणां विधेम। द्रफ्सश्चंस्कन्द पृथिवीमन् (३४)

द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः। तृतीयं योनिमनुं स्श्चरंन्तं द्रफ्सं जुंहोम्यनुं सप्त होत्राः। नमों अस्तु सर्पेभ्यो ये के चं पृथिवीमनुं। ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः। येऽदो रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रिष्मिषुं। येषांमुफ्सु सर्दः कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः। या इषंवो यातुधानांनां ये वा वनस्पती रूरनुं। ये वांवटेषु शेरंते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः॥ (३५)

1. 71. 11. (4.2)

महोऽनुं यातुधानांनामेकांदश

-/1

ध्रुवासि ध्रुणास्तृता विश्वकंर्मणा सुकृता। मा त्वां समुद्र उद्वेधीन्मा सुंपूर्णोऽव्यंथमाना पृथिवीं हर्ह। प्रजापंतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचंस्वतीं प्रथंस्वतीं प्रथोऽसि पृथिव्यंसि भूरंसि भूमिंर्स्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवंनस्य धूर्त्री पृथिवीं यंच्छ पृथिवीं दर्ह पृथिवीं मा हिर्स्सीविश्वंस्मै प्राणायांपानायं व्यानायोदानायं प्रतिष्ठायैं (३६)

चरित्रांयाग्निस्त्वाभि पांतु मृह्या स्वस्त्या छुर्दिषा शन्तंमेन तयां देवतंयाङ्गिर्स्वद्भुवा सींद। काण्डांत्काण्डात् प्ररोहंन्ती पर्रुषःपरुषः परिं। एवा नों दूर्वे प्र तंनु सहस्रेण शृतेनं च। या शृतेनं प्रतनोषिं सहस्रेण विरोहंसि। तस्यांस्ते देवीष्टके विधेमं ह्विषां वयम्। अषांढासि सहंमाना सहस्वारांतीः सहंस्वारातीयतः सहंस्व पृतंनाः सहंस्व पृतन्यतः। सहस्रवीर्या (३७)

असि सा मां जिन्व। मधु वातां ऋतायते मधुं क्षरित्व सिन्धंवः। माध्वींनः सन्त्वोषंधीः। मधु नक्तंमुतोषिस मधुंमृत्पार्थिव् र रजः। मधु द्यौरंस्तु नः पिता। मधुंमान्नो वन्स्पित्मधुंमा अस्तु सूर्यः। माध्वीर्गावो भवन्तु नः। मही द्यौः पृथिवी चं न इमं यज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतां नो भरींमिभः। तिद्वष्णोः पर्मम् (३८)

ामामक्षताम्। ।प्पृता ना भरामाभः। ताद्वष्णाः पर्मम् (३८)
प्द॰ सदां पश्यन्ति सूर्यः। दिवीव चक्षुरातंतम्। ध्रुवासिं
पृथिवि सहंस्व पृतन्यतः। स्यूता देवेभिंर्मृतेनागाः। यास्ते अग्रे
सूर्ये रुचं उद्यतो दिवंमात्नवन्तिं रिश्मिभिः। ताभिः सर्वाभी रुचे
जनाय नस्कृधि। या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः।

इन्द्रौग्नी ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते। विराट् (३९)

युक्ष्वा हि ये तवाश्वांसो देव साधवंः। अरं वहंन्त्याशवंः। युक्ष्वा हि देवहूर्तमा अश्वारं अश्वे रथीरिंव। नि होतां पूर्व्यः संदः। द्रफ्सश्चंस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः। तृतीयं

योनिमन् सश्चरंन्तं द्रफ्सं जुंहोम्यन् सप्त (४०)

ज्योतिंरधारयथ्सम्राङ्गोतिंरधारयथ्स्वराङ्गोतिंरधारयत्। अग्नें

होत्राः। अभूदिदं विश्वस्य भुवंनस्य वाजिनम्ग्नेवैश्वान्रस्यं च। अग्निज्यीतिषा ज्योतिष्मात्रुक्मो वर्चस्या वर्चस्वान्। ऋचे त्वां रुचे त्वा समिथ्स्रंवन्ति स्रितो न धेनाः। अन्तर्हृदा मनंसा पूयमानाः। घृतस्य धारां अभि चांकशीमि। हिर्ण्ययो वेत्सो मध्यं आसाम्। तस्मिन्थ्सुपूर्णो मधुकृत्कुंलायी भजन्नास्ते मधुं देवताभ्यः। तस्यांसते हर्रयः सप्त तीरे स्वधां दुहांना अमृतंस्य धारांम्॥ (४१)

प्रतिष्ठाये महस्रवीयां पर्म विरादध्सम तीरे चल्लारे चा——[१]
आदित्यं गर्भम्पयंसा सम्अन्थ्सहस्रंस्य प्रतिमां विश्वरूपम्।
पिरं वृिद्धः हरंसा माभि मृक्षः शतायुंषं कृणुहि चीयमानः।
इमं मा हि रंसीर्द्धिपादं पश्नार सहस्राक्ष मेध् आ चीयमानः।
मयुमारण्यमन् ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षीद। वातंस्य
प्राजिं वर्रुणस्य नाभिमश्चं जज्ञान र संरिरस्य मध्यै। शिशुं
नदीना र हिर्मिद्रिंबुद्धमग्ने मा हिर्रसीः (४२)

वाजिनं वाजिनेषु। गौरमांरण्यमनं ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षीद। अजंस्वमिन्दुंमरूषम्भुंरण्युमृग्निमींडे पूर्वचित्तौ नमोंभिः। स पर्वभिर्ऋतुशः कल्पंमानो गां मा हि रंसीरदितिं विराजम्। इमर संमुद्र श्तधांरमुथ्सं व्यच्यमांनम्भुवंनस्य मध्यै। घृतं दुहांनामदितिं जनायाग्ने मा (४३)

परमे व्योमन्न्। इमं मा हि ईसीरेकंशफम्पशूनां कंनिकदं

हिर्सीः प्रमे व्योमत्र। गुवयमांरण्यमनुं ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षींद। वर्क्षत्रिं त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविं जज्ञानार रजंसः परंस्मात्। मृहीर सांहुस्रीमसुंरस्य मायामभ्रे मा हिर्सीः पर्मे व्योमत्र। इमामूणीयुं वरुणस्य मायां त्वचं पशूनां द्विपदां चतुंष्पदाम्। त्वष्टुंः प्रजानां प्रथमं जनित्रमभ्रे मा हिर्सीः पर्मे व्योमत्र्। उष्ट्रमार्ण्यमनुं (४४)

ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षींद। यो अग्निर्ग्नेस्तप्सो-ऽिधं जातः शोचौत्पृथिव्या उत वां दिवस्पिरं। येनं प्रजा विश्वकंर्मा व्यानद्गमंग्ने हेडः पिरं ते वृणक्ता। अजा ह्यंग्नेरजंनिष्ट गर्भाथ्सा वा अपश्यज्ञनितारमग्रैं। तया रोहंमायन्नुप मेध्यांसस्तयां देवा देवतामग्रं आयन्न। शुर्भमांरण्यमनुं ते दिशामि तेनं चिन्वानस्तनुवो नि षींद॥ (४५)

अग्ने मा हिर्र्सीरग्ने मोष्ट्रमारुण्यमन् शर्भ नवं च॥———[१०]

इन्द्रौंग्नी रोचना दिवः पिर् वाजेषु भूषथः। तद्वां चेति प्र वीर्यम्। श्वथंद्वृत्रमुत संनोति वाजिमन्द्रा यो अग्नी सहुरी सपुर्यात्। इर्ज्यन्तां वस्व्यंस्य भूरेः सहंस्तमा सहंसा वाज्यन्तौ। प्र चंर्षिणिभ्यः पृतना हवेषु प्र पृंथिव्या रिरिचाथे दिवश्चं। प्र सिन्धुंभ्यः प्र गिरिभ्यों मिह्त्वा प्रेन्द्रौंग्नी विश्वा भुवनात्यन्या। मर्रुतो यस्य हि (४६)

क्षये पाथा दिवो विमहसः। स सुंगोपातमो जनः। यज्ञैर्वा यज्ञवाहसो विप्रस्य वा मतीनाम्। मरुंतः शृणुता हवम्। श्रियसे कम्भानुभिः सम्मिंमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्षेभिः सुखादयः। ते वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुंतस्य धाम्नः। अवं ते हेड उद्तमम्। कयां नश्चित्र आ भुंवदूती सदावृधः सखाँ। कया शिचेष्ठया वृता। (४७)

को अद्य युंक्के धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनों दुर्हणायून्। आसिन्नेषून् हृथ्स्वसों मयोभून् य एषाम् भृत्यामृणधृथ्स जीवात्। अग्ने नया देवाना् शं नो भवन्तु वाजेवाजे। अपस्वंग्ने सिध्ष्टव् सौषंधीरनुं रुध्यसे। गर्भे सञ्जायसे पुनः। वृषां सोम द्युमार असि वृषां देव वृषंत्रतः। वृषा धर्माणि दिधिषे। इमं में वरुण तत्त्वां यामि त्वं नो अग्ने स त्वं नो अग्ने॥ (४८)

हि वृता म् एकांदश च॥____

-[११]

त्वेमंन् हविषा वर्धनेन॥

अपां त्वेमंत्रयं पुरो भुवः प्राचीं ध्रुविक्षितिस्त्रविरिन्द्रीप्ती मा छन्दं आशुस्त्रिवृदग्नेभांगौंऽस्येकंयेयमेव सा याग्ने जातानृग्निर्वृत्राणि त्रयोदश॥——[१२] अपां त्वेन्द्रीप्ती ह्रयमेव देवतांता षद्गिर्श्यत्॥36॥ अपां

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/